

Vətən müharibəsi Azərbaycanın qələbəsi ilə nəticələnsə də, onun acı xatirələri xalqımızın yaddaşında dərin izlər buraxıb. Zəfərə gedən yolda Azərbaycan Ordusu qəhrəmanlıq göstərərək, düşmən cəbhə xəttindən xeyli uzaqda mülki əhalimizi hədəfə alırdı. Belə cinayətlərin ən ağırını Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri - Gəncənin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən 5 dəfə raket zərbələrinə məruz qalması idi.

Acı xatirə və ədalətə çağırış ünvanı

Gəncədə Vətən müharibəsinin izlərini yaşadacaq memorial kompleks inşa edilir

Həmin dəhşətli günlər 2020-ci ilin oktyabr ayının 4, 5, 8, 11 və 17-də yaşandı. Düşmənin mülki əhalinin yaşadığı məhəllələri hədəfə alması nəticəsində 6-sı uşaq olmaqla 26 nəfər həlak oldu, 175 nəfər yaralandı, minlərlə yaşayış və qeyri-yasayış obyektinə ciddi ziyan dəydi. Raket hücumları şəhərin müxtəlif məhəllələrində böyük dağıntılara səbəb oldu və həmin hadisələrin görüntüləri bütün dünyada erməni vandalizminin sübutu kimi yayıldı.

Zəfərlə başa çatan Vətən müharibəsindən sonra Prezident İlham Əliyev mülki şəhidlərin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi və bu hadisələrin gələcək nəsillərə olduğu kimi çatdırılması istiqamətində mühüm qərar qəbul etdi. Dövlət başçısının müvafiq sərəncamına əsasən, Gəncə şəhərində xüsusi memorial kompleksin inşasına başlandı. Prezident 2022-ci il yanvarın 30-da

Gəncəyə növbəti səfəri zamanı isə memorial kompleksin təməlini qoydu.

4 hektar ərazidə inşa olunan Gəncə Memorial Kompleksi təkcə bir abidə deyil, həm də tarixi sənəd, müqəddəs yaddaş məkanı olacaq. Spiralvari formada layihələndirilən kompleksin memarlıq həlli raketin yerdə qoyduğu dəhşətli izləri simvolizə edəcək. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, layihə Böyük Britaniyanın nüfuzlu "Chapman Taylor" şirkəti tərəfindən hazırlanıb. Tikinti layihəsinin müəllifi "Azərmemarlayihə" Dövlət Baş Layihə İnstitutu olan abidənin icraçı qurumu Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsidir.

Kompleksin ən mühüm hissələrindən biri 1100 kvadratmetrdən artıq sahəsi olan muzeydir. Burada təkcə Vətən müharibəsi zamanı ermənilər tərəfindən törədilən terror hücumları de-

yil, həm də Azərbaycan xalqına qarşı onların müxtəlif dövrlərdə həyata keçirdikləri cinayətlər - Qərbi Azərbaycan əhalisinin deportasiyası, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdan məcburi köçkünlük, mina terroru kimi mövzular da əks olunacaq.

Muzeydə həmçinin bu hadisələrə verilmiş siyasi və hüquqi qiymət, tarixi ədalətin bərpası istiqamətində Azərbaycan dövlətinin və Prezident İlham Əliyevin gördüyü mühüm işlər nümayiş etdiriləcək.

Açıq hava ekspozisiyası isə dağıdılmış binaların qalıqlarını əks etdirəcək. Burada yerləşdiriləcək QR kodlar vasitəsilə ziyarətçilər raket hücumlarından dərhal sonra çəkilmiş foto və videoları izləyə biləcəklər. Bu, hadisələrin canlı şahidliyini təmin edən nadir yanaşmalardan biri olacaq.

Layihənin əhatə dairəsinə gəlincə isə, ərazidə muzey binasından əlavə,

raket zərbələrindən zərərçəkmiş evlərin qalıqları, geniş park zonası, fəvvarə, mühəndis qurğuları, qazanxana, transformator yarımstansiyası, yeraltı nasosxana, içməli və yanğın əleyhinə su çənləri inşa edilir. Yeni layihələndirilən bina və qurğuların ümumi tikinti sahəsi 3140,2, bütün yerüstü mərtəbələrin sahəsi isə 3542,2 kvadratmetrdir. Ərazidə mövcud abidə isə 18,2 kvadratmetr sahəni əhatə edir. Hazırda tikintinin son mərhələsi icra olunur. Muzeyin daxili ekspozisiyasının quraşdırılması və ərazinin abadlaşdırılması istiqamətində işlər davam edir. Layihə çərçivəsində 600-dən çox ağac əkiləcək, yaşıllıq zolaqları salınacaqdır.

Onu da qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin 30 iyul 2025-ci il tarixli sərəncamına əsasən, Gəncə Memorial Kompleksində tikinti-quraşdırma işlərinin tamamlanması və muzey ekspozisiyasının təşkili məqsədilə Prezidentin Ehtiyat Fondundan 10,5 milyon manat vəsait ayrılıb. Bu addım həm hadisələrin unudulmaması, həm də Gəncənin gələcəkdə milli yaddaş mərkəzlərindən birinə çevrilməsi üçün mühüm dəstəkdir.

Tikinti işlərinin başa çatması ilə Gəncə Memorial Kompleksi həm ölkə vətəndaşları, həm də xarici qonaqlar üçün açıq olacaq. Burada baş verən hadisələr təkcə Gəncə sakinlərinin deyil, bütün Azərbaycan xalqının yaddaşında canlı qalacaq, gələcək nəsillərə ibrət dərsi kimi çatdırılacaq. Bir xatirə yeri, ədalətə çağırış ünvanı olacaq kompleks düşmən təcavüzünün qarşısında xalqımızın iradəsini, dövlətimizin gücünü və tarixi həqiqətlərin dəyişməzliyini dünyaya nümayiş etdirəcək.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"